

УДК 338.45: 622.33(477)

**ВУГІЛЬНА ПРОМИСЛОВІСТЬ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ПРОБЛЕМИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТУ****Касаткіна М.В., Калюжна В.С., Красюк В.О.****COAL INDUSTRY OF LUGANSK REGION: PROBLEMS AND PROSPECTS OF
DEVELOPMENT****Kasatkina M.V., Kaliuzhna V.S., Kراسiuk V.O.**

У статті розглянуто сучасний стан вугільної промисловості на підконтрольній Україні території Луганської області. Досліджено соціально-економічні проблеми функціонування вугледобувних підприємств Луганщини. Придільена увага визначенню причин їх збитковості. Запропоновано заходи щодо покращення стану підприємств вугільної промисловості.

Ключові слова: *вугільна промисловість, збиткові шахти, обсяг видобутку, капіталовкладення, конкурентоспроможність, собівартість продукції, перспективи розвитку.*

Вступ. В сучасних умовах енергетика відіграє одну з найважливіших ролей розвитку економіки України. Основним ресурсом паливно-енергетичного комплексу було і є вугілля. Його видобуток займає перше місце серед інших видів палива в Україні. Запаси вугілля складають близько 95% запасів усіх енергоносіїв країни [1]. Воно використовується як технологічна, енерготехнологічна і енергетична сировина, при виробництві коксу і напівкоксу з отриманням великої кількості хімічних продуктів. В нашій країні вивантаження вугілля є надважливим ресурсом для металургії та виробництва теплової й електричної енергії.

Постановка проблеми. Видобуток вугілля та забезпечення ним власних потреб має для України стратегічне значення, є гарантом енергетичної незалежності нашої держави. Зупинка цього процесу матиме складні, майже неподолані на певних територіях, наслідки економічного, соціального та екологічного характеру. Вугільна промисловість давно є дотаційною, більшість шахт залишаються збитковими. Для їх підтримки щорічно виділяються значні кошти з державного бюджету, але їх вистачає, головним чином, на оплату праці шахтарів. Нестача коштів призвела до того, що майже 96% працюють без реконструкції понад 20 років. Загрозливої тенденції набуває знос активної

частини виробничих фондів, більш ніж дві третини шахтного устаткування вичерпали корисний термін експлуатації та потребують негайної заміни [2]. В останні чотири роки ситуація ускладнилася через розгортання збройного конфлікту на сході України. Таким чином, визначення та усвідомлення сучасних проблем вугільної промисловості набуває особливої актуальності як для регіону, так і країни в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз публікацій дозволяє говорити про те, що проблеми розвитку вугільної промисловості постійно привертають увагу науковців. В роботах Амоші О.І., Стариченко Л.Л., Червачацького Д.Ю. [3], Кулицького С. [4], Бурлакової І.М. [5] досліджується стан та перспективи розвитку вугільної промисловості України; увага Логвиненко В.І. та Гриньова В.Г. [6] зосереджена на проблемах видобутку вугілля в Донецькій області; інноваційному та інвестиційному аспектам розвитку присвячені праці Ільшова М.А. [7] та Пшенічної В.П. [8]; В.І. Саллі, Вагонова А.Г., Павленко І.І., Каширніков Д.Л. [9], Окелелов В.Н., Величко В.Н. [10] вивчають перспективи розвитку малих шахт; екологічний аспект видобутку вугілля є предметом досліджень Огаренко Ю. [11] та Мандрик В.О. [12].

Однак, окремо проблеми видобутку вугілля в Луганській області висвітлюються недостатньо.

Метою статті є визначення та аналіз проблем вугільної промисловості Луганщини, виокремлення основних причин збитковості державних шахт.

Результати досліджень. У світовій економіці вугілля використовується як основний енергоносіє, посідаючи третю позицію за обсягами використання після нафти і природного газу. Україна належить до дванадцяти країн світу з найбільшими обсягами видобутку вугілля, але значно поступається більшості з них як за рівнем, так і за динамікою техніко-економічних показників вугледобування. Основний видобуток вугілля енергетичних марок

ведеться в Луганській, Донецькій і Дніпропетровській областях. На частку Луганської області припадає 43% загального обсягу.

В рамках програми «Стратегія розвитку вугільної промисловості України на період до 2030 року» було передбачено до 2030 року довести річний обсяг видобутку вугілля до 130 млн. тонн [13]. Однак протягом останніх 15 років, до подій 2014 року, рівень видобутку залишався практично незмінним і становив близько 60-80 млн. тонн на рік [14]. А в результаті «розколу» на Донбасі і втрати контролю над частиною Луганської та Донецької областей, де була зосереджена основна частина вугледобувних підприємств, видобуток енергетичного та коксівного вугілля на Україні серйозно скоротився і з кожним роком продовжує падати. За підсумками Міністерства енергетики та вугільної промисловості України на кінець 2017 року, в Україні було видобуто 34,916 млн. тонн вугілля, що в порівнянні з 2016 роком менше на 14,5% [14].

У зв'язку з бойовими діями на Донбасі, нестачу вугілля Україні довелося компенсувати імпортом вугіллям з США, Канади та ПАР, що вимагає серйозних грошових витрат. Логічно припустити, що чим менше Україна видобуватиме свого вугілля, тим більше їй доведеться закуповувати його за кордоном. Так наприклад, в 2016 році, країна витратила 1,467 млрд. дол. США на покупку зарубіжного вугілля, а в 2017 році, витрати на імпордне паливо збільшилися майже в два рази і склали 2,744 млрд. дол. США [14]. Варто припустити, що вклавши ці гроші в розвиток своїх шахт, можна було б значно збільшити обсяги вугледобутку в країні. Також слід зауважити, що концепція розвитку вугільних шахт до 2030 року, яка була сформульована в 2005 році, у зв'язку з непередбаченими подіями на сході України, перестала бути актуальною на сьогоднішній час, бо, як втрачено контроль над частиною територій, так втрачений і контроль над більшістю шахт Донбасу.

Існуюча системна криза в галузі вугледобування обумовлена не тільки політичною ситуацією, а й, в першу чергу, занедбаністю шахтних комплексів та застарілим обладнанням. Щоб отримати динамічний позитивний результат, необхідно розробити нові концепції розвитку для перспективних шахт, ввести в експлуатацію нові лави, добудувати ті шахти, будівництво яких триває вже понад 25 років, а з часом і закладати нові [15]. За кілька років це може дозволити повною мірою задовольнити власні потреби України у вугіллі і з часом вийти на світовий ринок.

За балансовими запасами вугілля, Україна знаходиться на сьомому місці в світі. За підрахунками, в Україні усі вугільні запаси становлять близько 40 млрд. тонн (близько 4% від загальносвітових), і з них тільки близько 15,5 млрд. тонн – вугілля бітумінозної та антрацитової групи [1]. Якщо не брати до уваги буре вугілля, і

врахувати теперішнє скорочення видобутку в порівнянні з попередніми роками, то запасів на відпрацювання вистачить більш ніж на 350 років.

На всій території Луганської області розташовано 47 вугледобувних підприємства, 28 з яких знаходяться в підпорядкуванні у держави, а 19 – є приватною власністю [15]. В даний час на контрольованій українською владою території працюють тільки 8 шахт, 4 з яких знаходяться в об'єднанні «Лисичанськвугілля», а саме: ВП «Шахта ім. Г.Г. Капустіна», ВП «Шахта Привольнянська», ВП «Шахта ім. Д.Ф. Мельникова», ВП «Шахта Новодружеська». Інші 4 шахти знаходяться в підпорядкуванні ДП «Первомайськвугілля»: ВП «Шахта Гірська», ВП «Шахта Тошківська», ВП «Шахта Карбоніт» та ВП «Шахта Золоте» [16].

За минулий 2017 рік, шахти Луганської області видали всього лише 1,689 млн. тонн вугілля [14]. Варто зазначити, що держава все ж покриває витрати і виділяє незначні суми грошей на ремонт і подальшу модернізацію цих підприємств. Так, наприклад, за програмою фінансування тільки для ВП «Шахта ім. Д.Ф. Мельникова» Лисичанського об'єднання ПАТ «Лисичанськвугілля» в 2017 році було передбачено транс в розмірі 19,4 млн. гривень. На ці гроші відремонтовано дві маслостанції, які дозволили продовжити відновлення двох лав, що дозволило видавати близько 2000 тонн за добу [17]. Перспективні плани розвитку ВП «Шахта ім. Г.Г. Капустіна» ПАТ «Лисичанськвугілля» в Міністерстві енергетики та вугільної промисловості України вважають рентабельними; на її модернізацію планується виділити в найближчому майбутньому близько 30 мільйонів гривень. У ВП «Шахта Привольнянська» після тривалого простою, викликаного аварією в 2017 році, був відновлений видобуток та підйом вугілля на поверхню. ВП «Шахта Новодружеська» не отримує фінансову підтримку від Міністерства через складні економічні і технологічні умови, однак веде видобуток і вносить свою частку в загальну статистику [17].

На шахтах об'єднання ДП «Первомайськвугілля» ситуація гірша, ніж в Лисичанську. Так, наприклад, у ВП «Шахта Гірська», найбільшою з тих, що залишилися в ДП «Первомайськвугілля», коштів на введення нової лави і на закупівлю матеріалів просто немає і держава найближчим часом не збирається їх виділяти. Ситуацію у ВП «Шахта Тошківська» і ВП «Шахта Золоте» можна вже назвати надзвичайною, бо через відсутність фінансування майже не проводяться ремонтні роботи, що призводить до повної непридатності обладнання [15]. На фоні щорічного скорочення видобутку ці шахти просто втрачають майбутнє. Так, у ВП «Шахта Тошківська», за даними Міненерговугілля, з січня по серпень 2018 року, було видобуто 11,625 тис. тонн вугілля, а у ВП «Шахта Золоте» – всього 3,695 тис. тонн. Якщо взяти до уваги всі інші шахти

України, то це найнижчі показники не тільки по регіону, а й по всій країні. У ВП «Шахта Карбоніт» ситуація краща, і за період січень-серпень 2018 року було відпрацьовано 39 тис. тонн вугілля [14]. Однак, і це все одно дуже низький показник.

Обмежена фінансова підтримка держави, а то й повна її відсутність позначаються на процесі поновлення вугільної галузі в Луганській області; останні реконструкції тут проводилися ще за СРСР.

Крім недостатнього капіталовкладення та уваги з боку чиновників, існують й інші фактори, вплив яких призвів до збитковості вугільних підприємств регіону. Давно застаріле гірничодобувне обладнання часів радянського союзу приносить одні збитки. Виходить з ладу воно дуже часто, ремонт вимагає значних коштів, його продуктивність в рази гірше, ніж у сучасних аналогів.

Через те, що в більшості своїй на шахтах Донбасу потужні пласти вже розроблені, і велика частина запасів сконцентрована на тонких пластах, то можна застосовувати сучасні стругові комплекси американської компанії «Caterpillar». Струг дозволяє знімати тонкі смуги вугілля на пластах потужністю від 0,6 до 2,3 метрів, а очисний комбайн раціональніше було б використовувати при потужності пласта більш ніж 2 метри [18]. У зв'язку з цим, застосування стругових комплексів може бути відмінним рішенням. Крім того, для роботи комплексу потрібна менша кількість людей в забої, так, як більшість процесів автоматизовано. Це сприяє не тільки скороченню собівартості вугілля, а й зниженню травматизму. Зольність вугілля при видобутку стругом менше, ніж від комбайна. Зумовлено це тим, що вугільний комбайн підробляє частину породи зверху і знизу від покрівлі і ґрунту пласта відповідно. Стругові комплекси часів СРСР не конкурентоспроможні за всіма параметрами (надійності, легкості роботи з ним, простоти ремонту, а також високої продуктивності) порівняно з сучасним обладнанням торгової марки «Caterpillar». Компанія ТОВ «Катерпіллар Глобал Майнінг Україна» вже зайняла ринок в довгостроковій перспективі і питання з приводу модернізації засобів виробництва вугільної промисловості вже вирішуються і деякі організації готові до співпраці [18]. Однак на таку масштабну модернізацію потрібно великі обсяги капітальних вкладень, які держава не в змозі виділити в сучасних умовах, і одним з основних методів виходу з кризової ситуації буде залучення інвесторів в цю область.

Дослідження в сфері інвестиційної привабливості проводилися Амошею О.І., Саллі В.І. У своїх працях їм вдалося виробити власну оригінальну методіку розрахунку оцінки інвестиційної привабливості. В ній було виділено ряд особливостей, які полягають у визначенні терміну окупності проекту на весь період його діяльності, а також необхідні дозволи для здійснення. Також оцінюється ряд інших

економічних аспектів, серед яких: вигідне географічне положення об'єкта, транспортна інфраструктура, фізичний і моральний знос обладнання [7]. У зв'язку з дефіцитом вітчизняних джерел фінансового вливання, можуть виступати іноземні. На жаль, з урахуванням напруженої політичної обстановки в Україні, через бойові дії, для закордонних інвесторів ця ситуація несе великий ризик. І тут держава повинна гарантувати вкладникам стабільність ситуації, а також, для стимулювання залучення капіталу приватних компаній, необхідно провести ряд змін, які потягнуть за собою спрощення умов функціонування. Необхідно провести реструктуризацію вугледобувних підприємств і позбавити їх від допоміжних фондів, без яких підприємство зможе працювати самостійно; провести реструктуризацію заборгованостей; змінити законодавчі акти і новому власнику видати довгострокову ліцензію; дати можливість власнику впроваджувати свої нові стратегії виробництва.

Проблема дефіциту висококваліфікованих кадрів існувала задовго до бойових дій на території Донбасу, однак, зараз вона постає значно гостріше й у більшому масштабі. У 2014 році, під час збройного конфлікту, багато шахтарів залишили свої робочі місця, будинки і виїхали за межі області. Продовж цього кризового часу для держави, через затримки по заробітній платі, чимало висококваліфікованих працівників виїхало у Європу в пошуках більш високооплачуваної роботи та кращих умов праці. Від нестачі кваліфікованої робочої сили страждає продуктивність праці, підвищується ризик травматизму.

Через неухвальної і не своєчасний огляд обладнання, трапляються аварії та простої, а це втрата, як часу, так і продукції, що видобувається. Це втрата і грошових коштів, які вкладаються на усунення поломки, яку виявивши вчасно можна було б уникнути. Єдиним правильним рішенням по запобіганню подальшої плинності кадрів, буде забезпечення робочих своєчасною і високою заробітною платою, що також стимулюватиме працівників до підвищення якості виконання своїх трудових обов'язків. Стабільна висока оплата праці дозволить залучити в досліджувану галузь й молодь.

Ще одним негативним чинником є нелегальний бізнес з видобутку вугілля в так званих «копанках», який виник в Україні вже давно. Питання по його ліквідації продовжує залишатися актуальним. Коли цей бізнес тільки зароджувався, незаконно видобуте вугілля з таких шахт продавалося дрібними партіями населенню і не становило великої загрози економіці країни і регіону. Згодом, коли ці незаконні шахти знайшли надійні канали збуту і способи легалізації видобутого вугілля, це стало серйозною проблемою. Однією з найпоширеніших схем з узаконення видобутого вугілля є легалізація через державні шахти: на шахту привозять вугілля, а вона вже видає його як власновидобуте, ще й

«наварює» на цьому за рахунок отримання дотацій від держави, що покриває різницю ціни реалізації і собівартості однієї видобутої тонни [14]. Це ще одна велика загроза закриття офіційних підприємств – при такій собівартості, доцільніше буде виділити кошти на її ліквідацію, ніж на її підтримку.

Малі нелегальні шахти ухиляються від державного контролю і не платять податки, не турбуються про права робітників і про безпеку праці, зарплатня працівникам видається по мінімальним розцінкам. Але якщо розглянути дослідження перспективного розвитку малих шахт, можна побачити такі переваги, як низька собівартість, швидке введення в експлуатацію, якість вугілля, що видобувається, забезпечення населення робочими місцями. Хоч такі шахти і не конкурують з приватними вугільними підприємствами, вони зайняли свою нішу на ринку України. Реалізація вугілля відбувається як місцевому населенню, так і приватним котельням і невеликим підприємствам [9, 10]. Узаконення діяльності «копанок», якщо не брати до уваги екологічні проблеми, спричинені цими шахтами, може стати хорошим рішенням. Однак, це питання піднімалося неодноразово, але ніяких дій в цьому напрямі зроблено не було. Тому повинне стояти питання про повну ліквідацію таких шахт як у всьому регіоні, так і країні. Щойно будуть перекриті всі джерела отримання нелегального прибутку, цей тіньовий бізнес припинить існування. Якщо в найближчому майбутньому не добитися їх закриття, то державні шахти можуть бути знищені повністю, і тоді настане колапс всієї економіки країни.

Висновки. Дослідження основних проблем вугільної промисловості Луганської області дозволило, виявити і розкрити основні причини, через які державні шахти стали збитковими. На думку авторів, головними чинниками збитковості шахт є: неотримання фінансової підтримки від держави, відкриття незаконних «копанок», старе, зношене обладнання, недостатність капіталовкладень, брак висококваліфікованих спеціалістів. В ході дослідження, було запропоновано деякі рішення щодо розв'язання проблем галузі.

Література

1. Енергетика: історія, сучасність і майбутнє. Від вогню та води до електрики [Текст] / В. І. Бондаренко, Г. Б. Варламов, І. А. Вольчин [та ін.] ; наук. ред. І. М. Карп, Ю. О. Ландау, І. Я. Сігал. - Київ : Б.в., 2013. - 264 с. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://energetika.in.ua/ua/books/book-1/part-2/section-7/7-7>
2. Про виробничо-технічну та економічну діяльність вугільної промисловості України за січень — червень 2017 року. [Електронний ресурс] : [Офіційний сайт Всеукраїнського об'єднання організацій роботодавців «Федерація роботодавців паливно-енергетичного комплексу України»]. - Електронні дані. - Режим доступу: <http://frupek.org.ua/542-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B2%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D1%87%D0%BE-%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%83-%D1%82%D0%B0-%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%83-8.html>
3. Амоша О.І. Стан, основні проблеми і перспективи вугільної промисловості України: наук. доп. / О.І. Амоша, Л.Л. Стариченко, Д.Ю. Череватський; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2013. – 44 с.
4. Кулицький С. Вугільна промисловість України: сучасний стан і проблеми розвитку [Електронний ресурс] / С. Кулицький // Україна: події, факти, коментарі. – 2016. – № 17. – С. 37–44. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuviap.gov.ua/images/ukraine/2016/ukr17.pdf>.
5. Бурлакова І.М. Сучасний стан та перспективи розвитку вугільної промисловості України [Текст] / І.М. Бурлакова, Я.О. Ус // Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 27 травня 2015 р. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. – Суми: СумДУ, 2015. – С. 207-208. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/43674/3/Burlakova_vygilna.pdf
6. Логвиненко В.И. Проблемы развития добычи угля на шахтах Донецкой области / В.И. Логвиненко, В.Г. Гринев // Економіка пром-сті. – № 1.– 2005. – С. 19-24. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/4282>
7. Амоша А.И. Системный анализ шахты как объекта инвестирования / А.И. Амоша, М.А. Ильяшов, В.И. Салли – Донецк. Институт экономики промышленности. – 2002. – 68с.
8. Пшенична В.П. Стратегічні напрями інноваційного розвитку вугільної промисловості України / В.П. Пшенична // Ефективна економіка № 11, 2013. Електронні дані. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2490>
9. Салли В.И. Экономические аспекты освоения запасов угля шахтами небольшой мощности / В.И. Салли, А.Г. Вагонова, И.И. Павленко, Д.Л. Каширников — Днепропетровск: Наука и образование, 2005. – 126 с.
10. Окалелов В.Н. Современное состояние угольной промышленности Украины и перспективы развития малых шахт / В.Н. Окалелов, В.Н. Величко // Сборник научных трудов Донбасского государственного технического университета. Вып. 39. – Алчевск, ДонГТУ, 2013. – С. 41 – 43.
11. Огаренко Ю. Проблеми вугільної промисловості України та викиди парникових газів від видобутку й споживання вугілля. – Доп. / Ю. Огаренко. За ред. О. Пасюка, І. Ставчук. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://climategroup.org.ua/wp-content/uploads/2007/07/problemy-ugleproma.pdf>
12. Мандрик В.О. Екологічні проблеми гірничодобувних підприємств львівсько-волинського вугільного басейну і шляхи їх вирішення / В.О. Мандрик // Науковий вісник Українського державного лісотехнічного університету, вип. 14.7. – 2004. – С. 347-350. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2004/14_7/61.pdf
13. Стратегія розвитку угольної промисловості

- Украины на период до 2030 года: [Электронный ресурс] – Режим доступа – <http://investukr.com.ua/get-news/1514/>
14. Офіційний сайт Міністерства енергетики та вугільної промисловості України: [Електронний ресурс] – Електронні дані. – Режим доступу: <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/#>
 15. Уголь Донбасса – история и развитие горного дела: [Электронный ресурс] : [Интернет-портал Уголь Донбасса 2009-2015/]]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://coal.in.ua>
 16. Стратегія розвитку Луганської області до 2020 р. Електронний ресурс – Режим доступу: http://loga.gov.ua/sites/default/files/collections/strategy_u_kr_20-07-2017.pdf
 17. ПАТ «Лисичанськвугілля» [Електронний ресурс] : [Офіційний сайт ПАТ «Лисичанськвугілля»] – Електронні дані. – Режим доступу: <http://lisugol.com/Predpr.aspx>
 18. Международный деловой журнал Инвест Украина «Caterpillar – решение проблем горнодобывающей отрасли Украины»: [Электронный ресурс] – Режим доступу - <http://investukr.com.ua/get-news/1518/>

References

1. Enerhetyka: istoriia, suchasnist i maibutnie. Vid vohniu ta vody do elektryky [Tekst] / V. I. Bondarenko, H. B. Varlamov, I. A. Volchyn [ta in.] ; nauk. red. I. M. Karp, Yu. O. Landau, I. Ya. Sihal. - Kyiv : B.v., 2013. - 264 s. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://energetika.in.ua/ua/books/book-1/part-2/section-7/7-7>
2. Pro vyrobnycho-tekhnicnu ta ekonomichnu diialnist vuhilnoi promyslovosti Ukrainy za sichen — cherven 2017 roku. [Elektronnyi resurs] : [Ofitsyni sait Vseukrainskoho obiednannia orhanizatsii robotodavtsiv «Federatsiia robotodavtsiv palyvno-enerhetychnoho kom-pleksu Ukrainy»]. – Elektronni dani. – Rezhym dostupu: <http://frupek.org.ua/542-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B2%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D1%87%D0%BE-%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%83-%D1%82%D0%B0-%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%83-8.html>
3. Amosha O.I. Stan, osnovni problemy i perspektyvy vuhilnoi promyslovosti Ukrainy: nauk. dop. / O.I. Amosha, L.L. Starychenko, D.Iu. Cherevatskyi; NAN Ukrainy, In-ekonomiky prom-sti. – Donetsk, 2013. – 44 s.
4. Kulytskyi S. Vuhilna promyslovist Ukrainy: suchasnyi stan i problemy rozvytku [Elektronnyi resurs] / S. Kulytskyi // Ukraina: podii, fakty, komentari. – 2016. – № 17. – S. 37–44. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://nbuviap.gov.ua/images/ukraine/2016/ukr17.pdf>.
5. Burlakova I.M. Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku vuhilnoi promyslovosti Ukrainy [Tekst] / I.M. Bur-lakova, Ya.O. Us // Ekonomichni problemy staloho rozvytku: materialy Mizhnarodnoi nauko-vo-praktychnoi konferentsii imeni prof. Balatskoho O.F., m. Sumy, 27 travnia 2015 r. / Za zah. red.: O.V. Prokopenko, M.M. Petrushenka. – Sumy: SumDU, 2015. – S. 207-208. – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/43674/3/Burlakova_vygilna.pdf
6. Lohvynenko V.Y. Problemy rozvytytia dobychu uhlia na shakhtakh Donetskoi oblasti / V.Y. Lohvynenko, V.H. Hrynev // Ekonomika prom-sti. – № 1. – 2005. – S. 19-24. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/4282>
7. Amosha A.Y. Systemnyi analiz shakhty kak ob'ekta ynvestirovaniya / A.Y. Amosha, M.A. Yliashov, V.Y. Sally – Donetsk. Ynstytut ekonomiky promysh-lennosti. – 2002. – 68s.
8. Pshenychna V.P. Stratehichni napriamy innovatsiinoho rozvytku vuhilnoi promyslovosti Ukrainy / V.P. Pshenychna // Efektyvna ekonomika № 11, 2013. Elektronni dani. – Rezhym dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2490>
9. Sally V.Y. Ekonomicheskiye aspekty osvoiniya zapasov uhlia shakhtamy nebolshoi moshchnosti / V.Y. Sally, A.H. Vahonova, Y.Y. Pavlenko, D.L. Kashyrnykov — Dnepropetrovsk: Nauka y obrazovanye, 2005. – 126 s.
10. Okalelov V.N. Sovremennoe sostoianye uholnoi promyshlennosti Ukrainy y perspektyvy razvytyia malых shakht / V.N. Okalelov, V.N. Velychko // Sbornyk nauchnykh trudov Donbasskoho hosudarstvennoho tekhnicheskoho unyversyteta. Vyp. 39. – Alchevsk, DonHTU, 2013. – S. 41 – 43.
11. Oharenko Yu. Problemy vuhilnoi promyslovosti Ukrainy ta vykydy parnykovykh haziv vid vydobutku y spozhyvannia vuhillia. – Dop. / Yu. Oharenko. Za red. O. Pasiuka, I. Stavchuk. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://climategroup.org.ua/wp-content/uploads/2007/07/problemsy-ugleprima.pdf>
12. Mandryk V.O. Ekolohichni problemy hirnychodobuvnykh pidpriemstv lvivsko-volynskoho vuhilnoho baseinu i shliakhy yikh vyrishennia / V.O. Mandryn // Naukovyi visnyk Ukrainskoho derzhavnogo lisotekhnichnoho unyversytetu, vyp. 14.7. – 2004. – S. 347-350. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2004/14_7/61.pdf
13. Stratehiya rozvytytia uholnoi promyshlennosti Ukrainy na peryod do 2030 hoda: [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu – <http://investukr.com.ua/get-news/1514/>
14. Ofitsyni sait Ministerstva enerhetyky ta vuhilnoi promyslovosti Ukrainy: [Elektronnyi resurs] – Elektronni dani. – Rezhym dostupu: <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/#>
15. Uhol Donbassa – ystoriya y rozvytye hornoho dela: [Elektronnyi resurs] : [Ynternet-portal Uhol Donbassa 2009-2015/]]. – Elektronni dani. – Rezhym dostupu: <http://coal.in.ua>
16. Stratehiia rozvytku Luhanskoi oblasti do 2020 r. Elektronnyi resurs – Rezhym dostupu: http://loga.gov.ua/sites/default/files/collections/strategy_u_kr_20-07-2017.pdf
17. ПАТ «Лысиханськвухілля» [Elektronnyi resurs] : [Ofitsyni sait ПАТ «Лысиханськвухілля»] – Elektronni dani. – Rezhym dostupu: <http://lisugol.com/Predpr.aspx>
18. Mezhdunarodnyi delovoi zhurnal Ynvest Ukraina «Caterpillar – reshenye problem hornodobyvaiushchei otrasly Ukrainy»: [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu - <http://investukr.com.ua/get-news/1518/>

Касаткина М.В., Калужная В.С., Красюк В.А. Угольная промышленность Луганской области: проблемы и перспективы развития

В статье рассмотрено современное состояние угольной промышленности на подконтрольной Украине территории Луганской области. Исследованы социально-экономические проблемы функционирования угледобывающих предприятий Луганщины. Уделено внимание определению причин их убыточности.

Предложены меры по улучшению состояния предприятий угольной промышленности.

Ключевые слова: угольная промышленность, убыточные шахты, объем добычи, капиталовложения, конкурентоспособность, себестоимость продукции, перспективы развития.

Kasatkina M.V., Kaliuzhna V.S., Krasiuk V.O. Coal industry of Lugansk region: problems and prospects of development

The article considers the current state of coal mining in the territory of Lugansk region under the control of Ukraine. The socio-economic problems of fund-raising of coal-mining enterprises of Lugansk region are investigated. Attention is paid to determining the reasons for their loss-making. Proposals were made for improving the state of the coal industry enterprises.

Key words: coal industry, loss-making mines, volume of extraction, investments, competitiveness, production cost, prospects of development.

Касаткіна Марина Володимирівна – старший викладач кафедри економіки і підприємництва Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, the.markas80@gmail.com

Калюжна Вікторія Сергіївна – студентка першого курсу магістратури, спеціальності «Економіка підприємства», Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля., viki29121997@gmail.com

Красюк Вячеслав Олександрович – студент першого курсу магістратури, спеціальності «Економіка підприємства», Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, krasyuk_95@ukr.net

Рецензент: д.е.н., проф. **Чернявська Є. І.**

Стаття подана 28.08.2018